

Oponentní posudek diplomního projektu Národní knihovny Štěpána Psotky

Úkol navrhnout Národní knihovnu je nelehký a tvůrčí ambice a touha se může snadno vymknout kontrole. Nad architektem se vznášejí těžká témata jako je étos knihy, schránka pro národní paměť, sebeurčení národa a ztěžují kroky k návrhu. Tvůrčí svobodě nepřispívá ani příbuzenství staveb Národního muzea nebo Národního divadla devatenáctého století. Štěpán na formě a patosu svůj návrh staví. Uzavřený dům s vysokým řádem sloupů doplněný betonovými panely ve výplních činí ze stavby monument. Možná současná společnost prochází změnou a nejistotou, a jednou z odpovědí může být hledání pevného bodu nebo kotvy. Přesto myslím, že současná knihovna by měla méně ohromit a více sloužit, měla by být více nástrojem a méně artefaktem.

Výběr místa je přesvědčivý. Cením si odvážného rozhodnutí proměnit magistrálu na městskou ulici a prostor Těšnova ovládnout významnou budovou. Místu by velká budova slušela. Parter s mělkým podloubím naznačuje, že by knihovna mohla okolnímu prostředí přinést život, ale jedna kavárna ze severní strany k parku na to nestačí. Nově postavené současné knihovny, například v Helsinkách, nabízí bohatší program. Do knihovny návštěvníci přichází nejen za knihou, ale i za otevřenými pracovišti, za počítači, školením, dílnami nebo jen lelkováním na síti. Bohatší paleta funkcí přivede více návštěvníků.

Základní dispoziční rozvržení půdorysu na čtyři čtverce autor dobře naplnil. Dva otevřené prostory s atrií přes diagonálu a dva plně dávají prostoru zajímavé napětí. Následující dispoziční výtky, které by další práci na projektu bylo možné odstranit. Pohyb návštěvníků by měl vést přes kontrolní bod. Pokud jsou všechny knihy označené kódem a budova má otevřený parter, u každé brány musí být kontrola, což je pro provoz neefektivní. Výtahy vedou z prostorů knihovny přímo do garáží, a s knihou je možné bez kontroly odjet autem. Chybí velké instalační šachty pro prostupy technologií, alespoň dvě o půdoryse třicet metrů čtverečních. Plány se nedobře čtou, chybí popisy základních provozů a oddělení. Z garáží vede jen jedno únikové schodiště, což by na požární bezpečnost nevyhovělo. Zázemí kavárny pro budovu, kde se nachází velké množství lidí, je nedostatečné.

Významné veřejné budovy mohou objemem vystoupat nad okolní střešní krajinu, i v těsné blízkosti historického centra a doplnit město o současnou vrstvu. Národní archiv nad městem je srozumitelná myšlenka. Myslím však, že Štěpán hmotu stavby navrhl příliš velkou. Věž je široká a hluboká a působí těžce navzdory vysokému řádu sloupů. Prosvětlení škvírou mezi betonovými panely je možná obhajitelné do prostorů studoven, ale v případě kanceláří je nevhodné. Ve věži by pracoviště byly temné a to mohly být s nejlepším výhledem v Praze.

Nálož monumentality, kterou autor do budovy zakomponoval, mohla nahradit větší vstřícnost a přátelské prostředí k uživatelům. Její architektura s vysokým řádem, plechovými maskarony působí uzavřeně a je pro mne na hranici k totalitnímu vyznění. Přesto Štěpán navrhl stavbu, která má zajímavé momenty, cením si odvahy hledání svébytné architektury pro instituci. Úkol to byl velmi těžký. Práci navrhuji přijmout a hodnotím známkou C.

Štěpán Valouch